

Pod zvezdanom svetlošću

Sedeo je nemo u svojoj stolici za ljuljanje na uskoj verandi kamene kuće na obodu sela. Kao i svako veče u poslednjih osamnaest godina, zapalio je cigaretu i zatvorivši oči, osluškivao setni šapat usnulih breza, tek pokatkad zaškiljivši kroz poluzatvorene kapke i zasićeni dim koji se lenjo valjao kroz oštar večernji vazduh, strpljivo odgurivan sa svakim dubokim izdahom. Posmatrao bi iznova večni ispis sudbina u vidu treperavih iskri na zategnutom platnu neba, beznadno tražeći svoju... Noć je na malo stepsko selo spustila koprenu sablasti.

Njega, čoveka u stolici, meštani su izuzetno poštovali. Ipak, nastojali su da se klone njegovog društva kada god je to bilo moguće. Posmatrali su znatiželjno, ali sa izvesnom dozom nelagode, njegovu malu kamenu kuću sa već skoro dve decenije zabravljenim, teškim, zarđalim kopcima i prazim saksijama ispred trošnih vrata sa nagoveštajima nekadašnje bele boje. Živeo je usamljeno, samotnjački. Kasno popodne, izašao bi obučen u izlizani, radni kombinezon i poslovaio oko okućnice i sumorne bašte. Pred smiraj dana, povlačio bi se uvek na svoju tihu verandu. Krajem sedmice, odlazio bi u obližnju varoš i tamo ostajao nekoliko dana. I tako svake nedelje, nanovo i nanovo, živeo je u svojoj nepomućenoj, beskonačnoj rutini. Retko kada bi pokazao želju da sa nekim porazgovara, ali i kada bi se to dogodilo, sagovornik bi bio zbunjen, i u iskrenom pokušaju da bude ljubazan i uslužan, samo bi u očima usamljenog čoveka postajao izveštačen i neprirodan; i napetost sagovornika zarazila bi i njega samog te bi postao krajnje neprijatan. Gusta silueta tajne, čemera i sete vrebala je iz dubine njegovih očiju. Ljudi nisu mogli da dokuče njeno konačno obličje, te su ga se zato klonili. Čovek je bojažljiv pred nepoznatim.

Bilo mu je oko četrdeset godina, ali je izgledao starije. Sede, retke vlasu uokvirivale su njegovo duguljasto, mršavo lice sa ugaslim, ali oštrim očima punim tamne senke iza četvrtastih naočara. Osmeh nikada nije gospodario njegovim licem. Sve je na njemu visilo, široko na mršavom, već blago pogurenom telu.

Često bi stariji meštani raspredali o njegovoj mladosti i nedokučivoj promeni koju mu je budućnost donela. Bio je divan mladić. Poticao je iz ugledne, poštene porodice. Poznat među odraslima po besprekornom ponašanju, vaspitanju i vrednoći koju je nasledio od roditelja, a među devojkama po čistoj, blistavoj lepoti. Vedar, inteligentan i praktičan, činilo se da je pred njim blistav pun uspeha. Napustio je selo i otišao na školovanje. Vratio se nekoliko godina kasnije. Izmenjen, neprepoznatljiv... Nije bilo ni traga od onog momka koga su svi iskreno voleli. Povukao se u sebe, odbijajući bilo čije pokušaje da mu se približe, saznaju šta se dogodilo. Tmuran i nedokučiv, živeo je u potpunoj osami roditeljske kuće, svesno puštajući da mu život poput peska klizi između prstiju.

Bio je svestan sveopšte zbunjenosti i zapanjenih šapata i zabrinutosti, ali se nije trudio da ih istinski čuje i razume njihovu dobromnamernu poruku.

Slušao je samo tužni, duboko ranjeni šum breze u noći..

Svako ko bi upoznao par Binoskijevih bio bi očaran. Bili su prijatni, ljubazni prema svakome; drugačiji. Na ulici bi privlačili sveopštu pažnju, potpuno nesvesni toga. Ljudi su se okretali za njima. Bili su neobičan par. Oboje izuzetno privlačni. Gospođa Fatma Binoski, vitka devojka od svojih dvadeset i pet godina, duge, crne, talasaste kose do struka preko koje nije nosila hidžab, maslinaste, sjajne kože i očiju pronicljivih i vatrenih, zelenih poput jeda, poput dva badema, mačja oka u noći.. I gospodin Andrej Binoski, stranac, zlatastih kovrdža, visok i preplanulih mišica, nežnih, nebeskoplavih očiju i senzualnih usana. Živeli su u Fatminom radnom gradu, varošici opterećenoj teškim društvenim dogmama, sredini ogrezloj u učmalosti i čamotinji.

Upoznali su se na studijama. Njihova je priča tekla polako, mirno i spokojno, poput istine koja uvek nađe svoj put koji vodi ka svetlosti. Nisu bili zainteresovani jedno za drugo; bili su samo kolege iz klase, uvek na suprotnim krajevima amfiteatra. Međutim, počeli su da se kreću u istom društvu. Nakon svakog izlaska, Andrej bi uhvatio sebe kako razmišlja samo o temama o kojima je pričao sa njom, njenom prkosnom osmehu i samosvesti toliko suprotnoj od smernosti i bojažljivosti tamošnjih žena, o varnici slobode koja je iskrila iz prelepih očiju. Postao je opčinjen njome. Ubrzo joj je to i predočio, a ona ga je odbila čvrstim i ubedljivim tonom, takvim da bi se većina drugih preplašeno i uvređeno okrenula. Ali on nije. Stalno je bio uz nju i ubrzo su svi njihovi prijatelji počeli da razmišljaju o njima kao o jednom, kao „Fatmi i Andreju“.

Ona se opirala, odgurivala ga od sebe, bila puna gneva od te njegove drske upornosti, osećajući da će joj sloboda koju je nametnula sebi kao bunt protiv svega, tradicije, domovine, opšteprihvaćenih pravila, biti uzurpirana. Ipak, primetila je kako joj nedostaje kada ga ne bi videla neko vreme. Navikla se na njega.. Na njegov osmeh, bezazleni humor, ali i pouzdanost, stabilnost i tihu, ali snažnu odlučnost.

Ubrzo su počeli da se zabavljaju iako ona to još uvek nije želela da prizna. Bili su skladni u svojoj ikompatibilnosti. Dve vatre koje su spuštale svoje buktinje jedna pred drugom, međusobno osećajući pulsirajuću snagu kojom su se hranile. Oči bi im poprimale naročiti sjaj dok bi posmatrali jedno drugo, kao da oko njih nema više ničega i sve je tu, u jednom pogledu punom reči. Konačno ga je zavolela. Snažno...

Uskoro su se venčali i počeli da žive zajedno.

Nisu primećivali sitne znake koji su nagoveštavali narušavanje spokoja i sigurnog, toplog sveta koji su izgradili po svojoj meri. Tek kada im je stiglo prvo preteće pismo i kada su videli prvog naoružanog Spasioca spoznali su težinu situacije u kojoj su se nalazili.

Te godine osnovano je Udruženje spasa, organizacija čiji je glavni zadatak bio pružanje pomoći najranjivijim slojevima društva i čuvanje tradicije. Ipak, ovo je bio samo paravan za istinske težnje ovog pokreta koji se vrlo brzo infiltrirao među upravu najviših državnih

institucija. Svaki veći grad, kao i varošica u kojoj su živeli Binoskijevi, imao je svoju ispostavu koju su činili Spasioci, čiji je čija je uloga bila zastrašujuća kontrola stanovništva. Oni su znali sve o svakoj osobi koja je živela na teritoriji njihove uprave i pravili su Liste nepodobnih. Isprva, ljudi se nisu obazirali na promene i povećanu kontrolu življenja koja je već i pre toga u njihovoj domovini bila snažna i beskrupulozna. Mislili su da je to samo još jedan eksperiment vlasti i smatrajući da su sve ono najgore već doživeli, nisu ozbiljno shvatili ni Spasioce, a ni Liste. Težak život kao da im je otupeo čula i kada su konačno skinuli tamni veo opsene sa očiju, već je bilo kasno. Situacija se otela kontroli. Ljudi sa Listi su nestajali, dok su Spasioci krstarili ulicama sa puškama u rukama, tražeći greške, bez ograničenja o povlačenju obarača. Na ulicama su valdali nemiri, organizovani su pokreti otpora, a svaki je iznova i iznova bivao slomljen. Ipak, borba se neprestano nastavljala, a fijukanje granata zamenilo je pesmu ptica.

U tom periodu, Binoskijevi su dobili dete, devojčicu. Kada su prvi put ugledali njene oči, u njihovom beskrajom plavetnilu ugledali su nežnu ali postojanu iskru života, koja je treperila poput Zornjače na noćnom nebu, daleka, a večno prisutna; plamen snage koji je buktao u svojoj silovitosti.. Zvali su je „noćnom zvezdom“- Ester, imenom drevne hebrejske tradicije.

Ester je bila njihova zvezda, varnica nade i sreće koja im je obasjavala put kroz zagušljivu maglu straha i pretnje.

Počeli su da planiraju beg iz zemlje, ali je njeno napuštanje bilo zabranjeno, a granice zatvorene. Ipak, Andrej je uspeo da stupi u kontakt sa prijateljima iz domovine koji bi mu pomogli da svoju porodicu sigurno izvede iz zemlje. On i Fatma znali su da su već odavno na Listi i da im nije ostalo još mnogo vremena.

Kasno popodne pred odlazak, Binoskijevi su se vraćali kući iz tajnog skloništa gde su poslednji put utvrđivali tačke plana sa ostalima sa kojima su planirali zajedničko bekstvo.

-Andrjuša, sve imamo, je li tako?, pitala je Fatma tihim, naizgled mirnim tonom. Ali on ju je poznavao, u sebi je drhtala od straha očajnički pogledajući na malu Ester u njegovim rukama.

-Ništa ne brini, sve je tu, sve papire su nam po dogovoru doneli. Sutra ujutru će nam sve ovo izgledati kao tuđi život, bićemo slobodni. Kod mene je mala crna torba koju su nam dali, a propusnice za prelaz su kod tebe.

On vide kako se ona prenu i energično gurnu drhtavu ruku u unutrašnji džep jakne.

-Ja, ja..

-Šta?

-Nisam spakovala tu kovertu, ostala je tamo, ispod onog kamena. Nisam... nisam je ponela... ne znam kako..Uhvatio me je strah, pomela sam se..

Rekao joj je da ne brine, da će on otići i doneti propusnice. Nije želela da se razdvajaju, htela je da se svi zajedno vrate, ali je on odlučno odbi rekavši da možda neće stići nazad na vreme i da će pri povratku već zaći u policijski čas. A ne sme da dopusti da njih dve u to vreme budu na ulici, suviše je opasno. Gledala ga je u očaju i Andrej se već pribijavao da će morati da se

ubeđuje i nadmeće, za šta je uvek bila spremna, sa njom, a znao je da je sada svaki trenutak važan. Ipak, i ona spoznala dragocenost vremena, i prvi put se, otkad je poznaje, povukla. Skrenula je pogled na Ester i pobeđena i besna na sebe, pristala je, i uzela dete iz njegovog naručja.

-Samo budi pažljiv, i vrati se što pre. Šta sam samo uradila..! Molim te, budi pažljiv, rekla je sa suzama u očima.

Poljubio ih je obe, a Fatma ga čvrsto zagrlila osećajući kako žalac strepnje,krivice i brige probija njenu kožu. Ester je u tom trenutku na tlo isпустиła svoju malu, šarenu rukavicu i veselo se nasmejala i pružula svoje bucmaste ručice ka ocu. Andrej je podigao malu rukavicu, pritisnuo je na usne, a svojoj maloj Ester i otišao.

Trčao je kroz noć. Našao je propusnice tačno tamo gde je Fatma rekla i požurio nazad. Razmišljao je o svemu, o strahu kome će uskoro biti kraj, o spokojnom životu sa ženom koju je voleo i detetom koje je obožavao. Nežan osmeh ozario mu je lice pri toj pomisli.

U tom trenutku skrenuo je u svoju ulicu. Na mestu njegove njihove kuće zjapila je praznina. Oštar bol potrese čitavo njegovo biće. On potrča napred. Susedi su se okupili posmatrajući sa suzama u očima mesto pada poslednje rakete. Andrej užasnuto potrča pored njih , i ,uz bolni krik , bacivši se na kolena, poče očajno da razgrće kamenje i šut.

-Gde su, gde su!?!, vikao je.

-Nema svrhe, Andrej. Ne možeš da zamisliš koliko nam je žao. Video sam Fatmu kako ulazi u kuću...

Uhvatio se za glavu i zagnjurio glavu u prašinu dok je užasnuti vrisak parao zvezdanu noć, praćen horom žalosnih breza koje su tihim falsetom pevale tužnu pesmu noći.

Andrej je sedeo na tremu u svojoj stolici za ljuljanje, kao i svako veče poslednjih osamnaest godina.

Nikada se nije izlećio od te večeri. Tuga ga je razdirala čitavog života, nikad se slabeći. Bio je odgovoran za ono što se desilo. Tako je osećao i znao je da je upravo. Celoga života razmišljao je život kakav bi bio da je samo poslušao Fatmu kada je rekla da ne želi da se razdvajaju. One bi sada bile pored njega, sigurne. Njegovo izmučeno srce grcalo je od tada u moru bola, sećanja i krivice ni ne pokušavajući da se uhvati za slamku spasa, očekujući nestrpljivo da ga valovi prekriju i pruže mu spas od života i njega samog. Gledao je u nebo svake večeri, čvrsto stežući dečju rukavicu između prstiju, i slušao tihi šapat breza, poslednji pozdrav koje su mu žena i ćerka uputile.

Posle tragedije ostao je u gradu u kome njih troje živeli, izlažući se najvećim mogućim opasnostima i sa namerom izazivajući bes i bezdušno nasilje Spasilaca prema sebi. Željno je iščekivao trenutak kada će se sve završiti, a on prestati da životari.

Došao je i kraj rata, a on je i dalje živeo, uprkos svim svojim naporima uložnim u suprotno. Bez snage da podnese uspomene koje su se poput opsena uzdizale iz svakog predmeta, predela, reči, vratio se u domovinu.

Svaki ga je udah boleo, proširujući sve više bezmerni krater u duši. Odlučno je odbijao svaku pomoć i ljubaznu reč koju bi mu drugi uputili, predajući se silnoj plimi uspomena koja ni tu, daleko od svega, nije oslabila. Predao im se nemo, spoznajući svoju slabost naspram njim. Jer, ta su ta sećanja bila on sam..Nosio je svoj teret dostojanstveno, izbegavajući prisustvo ljudi koji bi ga možda potstakli da ga zbac i da se bori. A on to nije želeo. To bi značilo boriti se protiv sebe, a snagu za to je iscrpeo u svojoj poslednjoj borbi, koju je tragično izgubio..

Zaklopio je oči. Sanjao je. Isti divan san, kao i uvek. Njih dve, Esteru i Fatmu, kako se smeju od srca i igraju držeći se za ruke na polju obasjanom suncem. Potom se okreću ka njemu; zelene i plave oči iskre pune ljubavi, dozivajući ga da im se pridruži. Oseti potom dodir njihovih nežnih šaka, sitnu dečju i elegantnu žensku, a srce mu se ispuni toplinom.

Međutim, sada je na sebi osetio pravi dodir, dodir prijatan, stvaran, i on razmaknu kapke. Pred njim je stajala predivna devojka sa krunom crne raskošne kose, držeći jednu šaku, u kojoj je nešto stezala, pritisnutu na srcu, dok ga je drugom nežno milovala po obrazu. Videvši da je otvorio oči, njeno se lice ozari u anđeoskom osmehu i ona rasklopi šaku u pruži mu obe dečje rukavice. Njegovo se srce probudi prvi put posle toliko vremena i promoli lice puno nade iz jame ništavila. Drhćućom rukom joj skloni kosu sa lica, u neverici, dok je rastuća vera obuzela čitavo njegovo biće.

Dve poznate, plave zvezde zatreptaše ka njemu, večne i čudesno sjajne. Andrej ponovo zaklopi oči, i udahnu, duboko, iskreno se zahvaljujući na tom trenutku koji nije sanjao da će ikada doći, na istinskom čudu koje je se nalazilo pred njim . Njegova zvezda je našla svoj put, put kući, i on dopusti da povede i njega sa sobom, nežno ga prativši put svetlih, nebeskih prostranstava , grejući ga plavom iskrcom pogleda iskrene, duboke ljubavi..